

Vergaderjaar 2023–2024

31 532

Voedingsbeleid

Nr. 288

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 november 2023

Op 2 oktober jl. hebben de Biowinkelvereniging ondersteund door Bionext, foodcoop Odin, de Bolster, Stichting Demeter, Groenboerenplan, Demeter Internationaal, Stichting Warmonderhof, Ekoplaza, Velt, Stichting Zaadgoed en Greenpeace de petitie «Houd ons voedsel gentech vrij» ondertekend en aangeboden aan de Tweede Kamer. Ik dank de burgers, consumenten en (biologische) ondernemers voor hun gezamenlijke inzet. De Tweede Kamer heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit tijdens de procedurevergadering van de Vaste Commissie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op 11 oktober 2023 gevraagd een schriftelijke reactie op deze petitie te geven. Aangezien de onderwerpen keuzevrijheid van de consument en etikettering van levensmiddelen onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vallen, zal ik, mede namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, met deze brief reageren op uw verzoek.

In de petitie wordt aandacht gevraagd voor keuzevrijheid van de consument, specifiek met betrekking tot levensmiddelen geproduceerd met genetisch gemodificeerde organismen (ggo's) en Nieuwe Genomische Technieken (NGTs), zoals CRISPR-Cas. Ondertekenaars van de petitie willen het recht behouden om te kunnen blijven kiezen voor producten die zonder het gebruik van ggo's of NGTs zijn verkregen, door vermelding ervan op het etiket van het desbetreffende levensmiddel. Uit de petitie blijkt voorts dat er een wens is voor alternatieven voor diegenen die producten met NGTs willen vermijden.

Commissievoorstel Nieuwe Genomische Technieken

Op 5 juli 2023 heeft de Europese Commissie haar voorstel gepubliceerd over planten die verkregen zijn met NGTs. Op dit moment vallen NGT-planten onder de Europese regelgeving voor genetisch gemodificeerde organismen. Deze regelgeving dateert uit 2001 en is niet toegerust

op nieuwe innovatieve technieken, zoals CRISPR-Cas. Daarnaast wordt de regelgeving in de praktijk als zeer belastend ervaren voor gebruikers zoals onderzoekers en ontwikkelaars van zaden, hierdoor is de ontwikkeling en het op de markt brengen van NGT-planten in Europa gestokt. Dit beperkt de kansen van deze technieken voor een duurzamer Europees agri-voedsel systeem. In het Commissievoorstel wordt nieuwe regelgeving voor NGT-planten en hun producten voorgesteld.

Het voorstel van de Commissie maakt onderscheid in twee categorieën van NGT-planten mede op basis van de beoordeling van de veiligheid voor mens, dier en milieu:

- Onder de eerste categorie (categorie 1 NGT-planten) vallen NGT-planten die vergelijkbaar zijn met planten die veredeld zijn met conventionele veredeling of verkregen zijn door natuurlijke variatie. Deze categorie zal worden uitgezonderd van de bestaande ggo-regelgeving en krijgt in het voorstel nieuwe voorwaarden.
- Onder de tweede categorie (categorie 2 NGT-planten) vallen NGT-planten waarvan de kans klein is dat deze ook in de natuur of met conventionele veredeling tot stand zouden kunnen komen. Deze categorie blijft vallen onder de huidige ggo-regelgeving maar krijgt wel een meer proportionele toelatingsprocedure.

Het voorstel ligt voor een groot gedeelte in lijn met de positie van Nederland op dit onderwerp. Nederland kan dus positief zijn over de komst van dit voorstel. Op 8 september jl. bent u middels het Fiche Verordening Nieuwe Genomische Technieken uitgebreid geïnformeerd over dit voorstel, de implicaties van dit voorstel en de Nederlandse positie ten aanzien ervan.

Hieronder ga ik specifiek in op de twee punten die in de petitie naar voren zijn gekomen.

Keuzevrijheid borgen door etikettering van NGTs en openbare database

In de petitie worden zorgen geuit betreffende de borging van de keuzevrijheid van de consument. Daarom zet ik de verschillende maatregelen uiteen die in het NGT-voorstel zijn opgenomen en beogen de consument zo goed mogelijk in kennis te stellen van de aard en de kenmerken van producten geproduceerd met NGTs, zodat zij bewust kunnen kiezen.

Het kabinet begrijpt de zorg van de ondertekenaars van de petitie met betrekking tot het behoud van de keuzevrijheid van de consument. Wat het kabinet betreft moet keuzevrijheid worden geborgd door middel van transparante en objectieve informatievoorziening richting de consument. Echter, hoeft dit niet persé door een fysiek etiket op het levensmiddel. Ook voor (producten van) planten uit conventionele veredeling is er geen etiketteringsplicht, daarom zou verplichte etikettering van (producten van) categorie 1 NGT-planten die vergelijkbaar zijn aan (producten van) planten uit conventionele veredeling niet proportioneel zijn. Daarnaast zou het problematisch zijn voor de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Een openbare database waarin de relevante informatie wordt gepubliceerd vinden wij toereikend mits het voldoende transparant en toegankelijk is voor alle gebruikers (zowel consument als professionele gebruikers). Hier zal het kabinet zich tijdens het raadstraject voor inzetten. Daarnaast kan voorlichting op EU-niveau een rol spelen om consumenten uit te leggen wat NGTs zijn en wat de technieken en toepassingen betekenen voor de veiligheid van mens, dier en milieu. Bovendien is in het voorstel uitgebreid voorzien in keuzevrijheid aan het begin van de productieketen.

Al het uitgangsmateriaal van categorie 1 NGT-planten moet als zodanig worden geëtiketteerd en wordt in de rassenregistratie opgenomen. Dit geeft veredelaars en telers de keuze om wel of niet met NGT-planten te werken.

Producten van categorie 2 NGT-planten zullen worden geëtiketteerd als ggo-producten («Dit product bevat genetisch gemodificeerde organismen» of «dit product bevat genetisch gemodificeerd (naam van het organisme)») en bedrijven kunnen op vrijwillige basis extra informatie geven bij het etiket waarom bepaalde aanpassingen zijn gedaan. Het kabinet steunt deze vorm van etikettering en ziet de vrijwillige extra toelichting als een goede manier om bedrijven te stimuleren om zo veel mogelijk transparant te zijn over hun product richting de consument.

NGTs niet toegestaan in de biologische sector

Uit de petitie blijkt dat er een wens is voor alternatieven voor diegenen die producten met NGTs willen vermijden. De biologische sector heeft aangegeven een wettelijk verbod te willen op gebruik van NGT-planten, hun producten en het uitgangsmateriaal in de biologische sector.

Het voorstel bevat een wettelijk verbod op NGTs in de biologische sector en er is een verplichting opgenomen voor de etikettering van het uitgangsmateriaal van categorie 1 NGT-planten, zodat het voor (biologische) telers duidelijk is waarmee ze werken. Categorie 2 NGT-planten en uitgangsmateriaal zullen onder de ggo-regelgeving blijven vallen en zijn in die hoedanigheid uitgesloten van de biologische sector. Hiermee kan de biologische sector, conform eigen wensen, waarborgen dat hun producten zonder gebruik van NGTs zijn verkregen. In het verlengde ervan biedt dit de biologische sector de gelegenheid om de consument producten aan te bieden die niet met NGTs zijn verkregen. Het kabinet ziet mogelijkheden voor de biologische sector om zich te profileren als alternatief voor de consument die producten verkregen met NGT's wil vermijden, wat in feite een aanvullende duiding is van de borging van de keuzevrijheid van de consument.

Ik hoop dat deze brief de ondertekenaars van de petitie doet inzien dat er al verschillende maatregelen in het Commissievoorstel zijn opgenomen die beogen de consument en professionele gebruiker te informeren over de aard en kenmerken van producten verkregen met NGTs. Daarnaast zal het kabinet zich tijdens het raadstraject blijven inspannen om transparantie en keuzevrijheid van de consument zo goed mogelijk te borgen. Dit met het oog om onder andere de zorgen die in de petitie zijn geuit enigszins weg te nemen.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E.J. Kuipers